Fylkesmannen i Oslo og Viken

Vår dato: 23.11.2020
Vår ref: 2020/34773
Deres dato:
Deres ref:

Indre Østfold Orienteringsklubb
Øyenveien 8
1825 TOMTER
Att. Thomas Bedin

Saksbehandler, innvalgstelefon
Tonje Katrine Vaage, 32266629

Svar på søknad om orienteringsløp i Gaupesteinmarka naturreservat

Fylkesmannen gir dispensasjon til å arrangere orienteringsløpet Smaaleneneløpet i deler av Gaupesteinmarka naturreservat 25.04.2021 med hjemmel i verneforskriften § 7 punkt a. Det er stilt vilkår til dispensasjonen.

Bakgrunn for saken

Vi viser til søknad mottatt 13.10.2020. Det er søkt om tillatelse til å arrangere Smaaleneneløpet i Gaupesteinmarka naturreservat i kommunene Nordre Follo, Enebakk og Indre Østfold.

Indre Østfold orienteringsklubb arrangerer hvert år Smaaleneneløpet i ulike deler av sitt område. I 2021 vil løpet arrangeres søndag 25. april, og arenaen vil være Unaas gård i Tomter i Indre Østfold. Kartet for orienteringsløpet vil dekke de østre delene av Gaupesteinmarka, og vil også berøre deler av Gaupesteinmarka naturreservat. Smaaleneneløpet tilbyr løyper til utøvere på ulike nivåer, og det er kun utøvere som løper de lengste løypene som vil oppholde seg innenfor naturreservatet. Dette er anslått til å gjelde maksimalt 200 utøvere.

Utøverne kan selv velge hvilken rekkefølge de vil oppsøke postene i, og hvilken rute de vil ta for å nå postene. Det er ikke vedlagt et kart til søknaden som viser forslag til plassering av orienteringspostene, men orienteringsklubben vil tilpasse utplasseringen med hensyn til særskilte naturverdier i naturreservatet.

Lovgrunnlag

Fylkesmannen er forvaltningsmyndighet for Gaupesteinmarka naturreservat. Vi forvalter verneområdet etter en egen forskrift med bestemmelser som sier noe om formålet med vernet, og hvilke tiltak og aktiviteter som er tillatt, forbudt eller som krever tillatelse.

Forskrift om vern av Gaupesteinmarka naturreservat ble fastsatt ved kongelig resolusjon av 25.01.2013. Formålet med verneområdet er å bevare et stort og relativt lite påvirket skog- og landskapsområde som har spesiell betydning for biologisk mangfold, jf. verneforskriften § 1. Videre i

§ 1 er det spesifisert at det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet, jf. verneforskriftens § 3. I verneforskriften § 3 punkt a spesifiseres det at vegetasjonen er vernet mot skade og ødeleggelse. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder er også vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse, jf. verneforskriften § 3 punkt b.

Oppføring av midlertidige innretninger og bruk av naturreservatet til idrettsarrangementer er forbudt etter verneforskriftens § 3 punkt c og d. I henhold til verneforskriften § 7 punkt a kan Fylkesmannen etter søknad gi dispensasjon til blant annet avgrenset bruk av naturreservatet til idrettsarrangementer. Dette betyr ikke at dere har krav på tillatelse. Det er opp til Fylkesmannen å vurdere om søknaden gir grunn til å gi tillatelse i dette tilfelle.

Det følger av naturmangfoldloven (nml) § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal ligge til grunn som retningslinjer ved behandling av søknaden. Dette innebærer at kunnskapsgrunnlaget i saken skal være tilstrekkelig. I tillegg skal prinsippene om føre-var, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige driftsmetoder vurderes.

Fylkesmannens vurdering
Fylkesmannen har ikke mottatt kart over hvor det er planlagt å sette ut poster i forbindelse med orienteringsløpet. Vi vil derfor vurdere effekten av påvirkninger tiltaket kan ha på naturverdier i hele naturreservatet. Beslutninger som berører naturmangfold skal bygge på kunnskap om naturverdier og effekten av påvirkninger, jf. nml. § 8. Fylkesmannen har kjennskap til området gjennom arbeidet med verneprosessen, forvaltning av området, kartlegginger og naturbase. Vi regner derfor kravet om et godt kunnskapsgrunnlag som oppfylt.

I Naturbase er det registrert flere utvalgte naturtyper i naturreservatet. Blant annet er Høymyra og Orremåsan registrert som *Intakt lavlandsmyr i innlandet*. Dette er en naturtype som er svært viktig å bevare, blant annet fordi den gir grunnlag for et rikt biologisk mangfold, deriblant flere sjeldne og truede arter. Det er derfor viktig at disse områdene blir unngått ved utplassering av poster og naturlig rute mellom postene, slik at det ikke blir økt slitasje på myrområdene. I naturreservatet er det også flere lokaliteter som er registrert som *Gammel barskog*. Gammel barskog tåler generelt mer aktivitet, med mindre det er særlig fuktige områder som vil være mer utsatt for slitasje. Det er anslått at antall deltakere ved arrangementet som vil kunne komme i kontakt med disse områdene vil være begrenset til maksimalt 200 stykker. Ettersom det er et begrenset antall deltakere og deltakerne selv kan velge trasé mellom postene, vil arrangementet ha få negative konsekvenser for naturtypen. Det oppfordres likevel til å unngå særlig fuktige områder ved utplassering av postene for å begrense eventuell slitasje.

Det er registrert en rekke rødlistearter i naturreservatet, blant annet fugl, lav og vedboende sopp. Blant fugleartene er det i Artskart og Naturbase registrert lappugle (VU) og gjøk (NT) som er fuglearter av henholdsvis særlig stor og stor forvaltningsinteresse. Registreringene er gjort i de midtre og nordre delene av naturreservatet. Dette ligger et godt stykke unna området som det opplyses i søknaden at kommer til å være arena for orienteringsløpet. Det er derfor lav risiko for at de rødlista fugleartene blir forstyrret under en sårbar tid på våren. Videre vil løpet kun vare i én dag, hvilket gjør at tidsrommet for eventuell unødig forstyrrelse vil være svært begrenset.

Fylkesmannen legger til grunn at det foreligger nødvendig kunnskap om naturverdiene og virkningene av tiltaket. Føre-var-prinsippet i nml. § 9 tillegges derfor liten vekt i denne saken.

Kunnskap om den samlede belastningen skal ligge til grunn for vurderingen. Dette innebærer at virkningene av å gjennomføre et orienteringsløp i naturreservatet skal vurderes i sammenheng med andre effekter på det samme naturmangfoldet. Gaupesteinmarka naturreservat er et område som er av stor betydning for naturopplevelser og friluftsliv, og det går flere stier og skiløyper gjennom området. Tiltakets begrensede omfang i antall deltakere og tidsperiode gjør at den samlede belastningen ikke vil påvirkes nevneverdig av orienteringsløpet. Det vil likevel være hensiktsmessig at deltakere blir informert om at noen av postene vil ligge innenfor et verneområde, og at det skal tas spesielle hensyn her.

Fylkesmannen forutsetter at alle poster innenfor naturreservatet blir fjernet dagen etter at løpet er gjennomført. Vi mener at det er liten sannsynlighet for at orienteringsløpet vil føre til miljøforringelse. Bestemmelsen om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver i nml. § 11 er derfor ikke relevant for denne saken.

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder tas i bruk, jf. nml. § 12. Tiltaket kan tillates dersom postene lokaliseres slik at de intakte myrområdene ikke blir berørt. Det er også viktig at postene settes opp på en slik måte at det ikke gjør skade på naturmangfold og blir tatt ned igjen ved arrangementets slutt.

Konklusjon
Fylkesmannen viser til at det i verneforskriften er åpnet for at det kan gis dispensasjon til å bruke naturreservatet til idrettsarrangementer. Samtidig er det et mål at gjennomføring av større idrettsarrangementer begrenses, både av hensyn til dyre- og plantelivet og for andre brukeres opplevelse av området. Arrangementet vil være en kortvarig forstyrrelse, og ettersom deltakerne selv kan velge trasé mellom postene vil det være begrenset slitasje på naturmiljøet. På denne bakgrunnen vurderer vi at det kan gis tillatelse til å arrangere orienteringsløp i 2021med hjemmel i verneforskriften § 7 punkt a.

Vedtak
Fylkesmannen gir dispensasjon til arrangering av Smaaleneneløpet i deler av Gaupesteinmarka naturreservat 25. april 2021. Tillatelsen er gitt med hjemmel i verneforskriften § 7 punkt a.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tiltaket skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene.
- Postene skal utplasseres slik at de intakte lavlandsmyrene ikke blir berørt
- Utplassering av postene skal ikke skade trær eller annen vegetasjon og skal tas ned senest dagen etter løpet. Arrangøren er ansvarlig for at eventuell søppel som følger av løpet blir ryddet.
- Maksimalt antall deltakere som beveger seg innenfor naturreservatet i forbindelse med løpet er 200.
- Deltakere skal få informasjon om at noen av postene ligger innenfor et naturreservat, og at det her skal tas spesielle hensyn.
- Dokumentasjon på utført tiltak skal sendes Fylkesmannen i Oslo og Viken
- Denne tillatelsen skal være tilgjengelig i felt, og kunne forevises oppsyn og politi.

Fylkesmannen har bare vurdert søknaden etter verneforskriften. Vi forutsetter at det innhentes tillatelser etter annet lovverk om nødvendig. Fylkesmannen vil eventuelt kunne komme inn igjen i saken i den forbindelse.

Klageadgang
Du kan klage på dette vedtaket til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen skal sendes til Fylkesmannen. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes.

Med hilsen

Karsten Butenschøn
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Tonje Katrine Vaage
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent